

Fiskavirking

Oddagrein

SEINASTU mongu árin hevur føroysk fiskivinnu staðið á legtingsins fíggarilóg. At kalla heilt afturi frá 1964/65 hevur føroysk fiskivinnu havt almenna hjálp fyri neyðini. Sum er standa einar 270 mill. kr. á fíggarilógini sum studningar til okkara vinnulív, mest til fiskivinnuna úti til havs.

ALMENN hjálp til privatar fiskivinnufyrirtekur tók rættliga dik á seg, tá Annfinnur Kallsberg í 1984 kom út í Tinganes og byrjaði at kroysta studningsupphæddir til privata vinnulív úppeltir. Farið varð út um alt forsvarligt mark, tá Annfinnur Kallsberg í 1989 á óðrum sinni kom sær í Tinganes og studningurin kom heilt uppá 605 milliónir skattakrónur fyri árið. Hesin studningur byttur út á hvørt kilo av landaári vekt, var tá komin uppá 540 oyru fyri hvørt kilo!

TAD ERU hesi 540 oyru - 5 krónur og 40 oyru fyri hvørt landað kilo, vit ikki eiga at gloyma, nú vit hoyra teir báða: fólkflokksmenninar Óla Breckmann og John Petersen rópa so harðan um at tveita almennar skattakrónur eftir Fiskavirking!

ADRUHVORJA lētu grætur John Petersen um, at allur studningur - við eitt - varð rívin undan privatu fiskivinnufyrirkunum, adruhvørja lētu rósa hann sær av, at tað var hann, sum tók allan studning av! - Og nú hevur hann sett eitt segl til fyrri at forða fyrri, at 45 milliónir verða brúktar til konsolidering av Fiskavirking.

PF. FISKAVIRKING er ein privat fyrirteka, so áhugavert er tí nærri at kanna, hvat tað eru fyrri motív, ið eru drivmegin aftan fyri hesa nærum kollektivu fólkaflokksseingina í sambandi við nekur oyru í studningi til Fiskavirking? - Tað snýr seg um eitt tveir ára skeið og tað snýr seg um 45 mill. krónur. Eini 40 000 tons um árið í tveir ár, ella 80 000 túsund tons bytt upp í 45 milliónir: Tað er 56 oyru/kilo, ella ein tiggundapartur av teim 540 oyrunum fyri kilo, ið ikki var nóg mikil til at halda privatu flakavinnuni omanfyri vatnskorpuna tann tíð tað vart - Uttan at hava skift teknologi áttu vit at fegnast!

TÁ SÆÐ verður burtur frá hýkli og populistisku ýlunum, stingur seg fram tann hugsan, at tað í teirri Óli Breckmannsku og til John Petersensku verðini snýr seg um nakað heilt annað enn hesar 45 milliónir. Verður uppskriftin hjá John Petersen brúkt fáa vit jú eina rúgvu av størvum burturúr: Eini 8 - 10 stórstørv til politisku partamenn John Petersens og Óla Breckmanns?

ERTAD ikki her skógvurin trýstur hjá fólkaflokksmonnum? - Er tað ikki hetta, hesir harrar berjast og sláast fyri? - Stutt sagt aftur at fáa sett teirra egnu leiðslu í alt vinnulívsslaterað virksemin her í landinum? - Er tað ikki meira eitt stríð um politiskan observans á avgerðarsteði hetta alt snýr seg um?

HVØRKI fyrri ella í móti PF. Fiskavirking, so ber kortini til at siga: Vit vita hvat vit hava og vit vita hvat vit høvdu! - Fiskavirking er ein kreditloysn. At vit ikki lótu fiskivinnuna fara av krónarum kunnu vit kanska iðra okkum um nú. Men sammett við tað sum var, so ber til at staðfesta, at Fiskavirking tur isolerað búskaparliga sær er tað frægasta vit hava havt!

BÚSKAPARLIGA talað - og tað er væl tað, sum í hesum marknaðarbúskaparligu døgum telur mest - so hevur Fiskavirking klárað seg umleið 10 - tiggju - ferðir betri heldur enn samlaða føroyska fiskivinnan, ið var! Vit kunnu bert staðfesta, at PF. Fiskavirking klárar hvarjum sít, umframt rentur avdráttir og avskrivningar, við einans - í hesum umfari 56 oyrum í almennari hjálp - meðan tey 19 virkini og teirra skip ikki kláraðu hvarki tað eina ella tað annað, við tiggju ferðir teirri upphædd - í studningi - talan nú er um at lata PF. Fiskavirking. Hyggur ein hinvegin eftir Fiskavirking og tess fyrirtaksemi við atliti til hvat, ið er best fyri okkara land og fólk so er PF. Fiskavirking lokaltpolitiskt og samfelagspolitiskt - sosialt og samfelagsbúskaparligt, teknologiskt og økologiskt - einki minni enn ein ilkyndaður krabbavekstur, vit áttu at skonið frá so skjótt sum tilber.

VIKSEMIÐ hjá Fiskavirking, Kósvirkinum og flakavirkinum í Hvalba - undantikin í ávisan vinnu, feskiskaftflutningurin hjá hesum virkjum - er ikki nakað tað vert at halda fram við. Sum tað áleið var sagt í ÚF nú um dagarnar: Ein fiskur gevur kanska 1000 kr. fært til hann livandi til marknað: Dreypur til fiskin gevur hann ikki meira enn 500 krónur. Tekur tú so umframt og sker fiskin til flak, tá fært tú ikki meira enn 250 krónur fyri fiskin, og heilt galið verður, um tú til seinast og síðst tekur og trýstur flækini, tá fellur virðið niður á nettup tað sindið, vit føroyingar fáa fyri okkara fisk og fiskaverur.

VIT VITA hvat vit hava, og vit vita hvat vit hava havt! - Tað vit skulu hava stendur teimum flestu greitt. Tíðin er komin til at tað eisini gerst okkara politisku og búskaparligu høvdu greitt, at vit skulu leggja kósina um!

Sosialurin

Ísbúð Føroya er bert byrjanin

Samstundis sum klandur, stríð og óvundsjúka valdar innan føroysku fiskivinnuna, gera íslendingar ilógur í fiski- og farmavinnuna í Føroyum

Viðmerking

Vagnur Michelsen skriver

Klandur og stríð hevur valdað innan fiskivinnuna seinastu nógvu árið. Flakavirking og skip fóru á heysin, og til stóra ólúku fyri Føroyar kom Føroya Fiskavirking undan kavi. Átlanin at hava øll flakavirkin undir einari leiðslu var deyðadømd frá byrjan. Tað gekk ikki long tíð, so fekk Føroya Fiskavirking fíggarligar og leiðslutrupulleikar.

Eisini var ónøgdin stór kring landið, tí serliga útjaðaraðskini innan fiskivinnuna vóru við sviðið soð. Vit kenna orrusturnar serliga í Vági og í Sandoyinni.

Tað er ein vánalig loysn at hava stórar flakacindir undir Føroya Fiskavirking.

Henda danska fiskivinnuloysnin hevur vist í verki, at hon ikki kann nýtast.

Føroyingar skulu fara aftur til smáu eindirnar, so tað sjálvandi eisini ber til at skera ein fisk í Sandoyinni, í Nólsoy, í Vági og aðra staðni.

Tað skal aftur gerast liviligt á smá fiskaplássunum, tí sum ofta er sagt fyrr: Er tað ikki liviligt á smáplássunum, so verður tað heldur ikki liviligt í Føroyum. Vit fáa nýggjan samfelagstrupulleika at dragast við, og klandur, stríð og óvundsjúka koma allar tíðir at spjeka aftur.

Íslendingar duga

Men samstundis sum føroyingar klandrast um flakavirking og fiskidagar, arbeiða teir fríu vinnulívskreftirnar víðari.

Fríggjadagin í farnu viku boðaði Útvarp Føroya frá, at eitt íslenskt partafelag »ISBÚÐ FØROYA« var stovnað. Íslendingar koma til Føroya at virka fisk, tí fiskurin er biligari at keypa í Føroyum enn í Íslandi, og harafturat er siglingarleiðin til keypan styttri.

Álvaratos, er okkurt ikki spinnandi galið í Føroyum? Nú hava vit í árávis tósad um, hvussu vit aftur skulu

menna fiskivinnuna og serliga á smáplássunum. Aftur og aftur hava Sjónvarp og Útvarp Føroya tósad um støðuna í Vági og í Sandoyinni. Niðurstøðan er altíð, at ov nógv flakavirki er í Føroyum, og tí kunnu millum annað Sandoyggin og Vágur ikki arbeiða fisk.

I minari verð er tað heilt burturvið, at íslendingar koma til Føroya at keypa og virka fisk. Íslendingar gera fløgur fyri fimm milliónir á Toftum, samstundis sum okkara egnu virki standa tóm og ongan fisk fáa. Íslendingarnir hava boðað frá, at teir byrja í smáum, men ætlanin er at keypa eini 4000 tons, tá ið ein tíð er frálíðin.

Fólk spyrja óivað, hví fiskimaðurin í Føroyum fær minni fyri fiskin enn fiskimaðurin í Íslandi. Ella um íslendingar duga betur enn føroyingar at selja fiskin uttanlands. Okkurt hongur ikki saman, tað kunnu vit øll vera samd um.

Men verið vís í tí, hetta er bert byrjanin til nakað enn størri. Ísbúð Føroya og Eimskip fara at duga betur enn føroysku fyrirtøkurnar. Eimskip hevur longu útvegað sær størri skip til føroysiglingina og dugir væl at selja fyrirtøkuna.

Tú kanst ikki venda tær í havnargøtum, uttan tú sært ungfólk við navninum »Eimskip« á húgvum og troygjum, bert at nevna eitt lítið dømi.

Neyðarkall

Nógvir føroyingar hava fingið sær hægri útbúgvingar uttanlands. Fólk við fiskivinnuútbúgvingum eru komin úr Norra, og fólk í hópalat hava í Danmark fingið sær hægri útbúgvingar innan handil og iðnað.

Hvussu ber tað so til, at hesi fólk við góðari útbúgving ikki fáa tað at vera til í Føroyum, tá ið íslendingar kunnu? Er tað klandur, óvundsjúka, politiskur ótryggleiki og vantandi samanhald millum føroyingar, sum kveir seinasta neistan hjá hesum fólkum.

Tað er pinufult hjá okkum at vera vitni til, at meðan danir framvegis halda kvørkratak um føroyingin, kansa íslendingar, sum vit einaferð lærdu góðan sjómansskap og lærdu at fiska, til Føroya at arbeiða og selja fiskin, sum kemur undan Føroyum.

Er ikki tíð at senda út neyðarkall?

Vagnur Michelsen

Mohamed og fjallið

Tó Fiskavirking ikki kom til Framtaksgrunnin við tí nógv umtalaðu umsókn, fór Framtaksgrunnurin til Fiskavirking við umleið 45 milliónum kr. at keypa 8 virki burtur úr.

45 milliónir av almennum

peningi. Tingast hevur verið síðan 17. september í ár, og niðurstøðan varð tann, at tveir politikarar, Edmund Joensen og Poul Nyrup Rasmussen, høvdu somu áskoðan, at teir onki kundu gera við støðuna, tí teir høvdu givið nevndini í Framtaksgrunninum alt valdið og harvið mynduleika at gera, hvat teimum lystir.

Tí kom tað ikki óvæntað á fólk nú sunnudagin 6. okt. (4 ára dagin eftir at Føroyar vóru settar undir administratión) í Útvarpinum at hoyra, at nevndin í Framtaksgrunninum hevði í Keypmannahavn tikið ta støðu, ikki at traðka á bremsuna, men speedaran í botn, so Framtaksgrunnurin, enn einaferð skjótast gjørligt, kann seta eina líka so stóra upphædd í Fiskavirking ca. 50 mill. um tað

forslár, bert fyri at Fiskavirking skal bjargast fyrri, at enn einaferð at koma fram við einum negativum ársrøkniskapi.

Hvør veit um ikki tann stóra upphæddin frá Framtaksgrunninum ikki kemur á inntøkusiðuna hjá Fiskavirking.

Tað hendi allareiddi á fyrsta røkniskapinum, hvar 200 milliónir vóru á inntøkusiðuni og 187 mió. á úttøkusiðuni. Tær mió. hoyrdu ikki heima har.

Tað hevði so ført við sær, at Fiskavirking var insolvent tað fyrsta árið, tað mátti ikki henda. Formaðurin var tá Poul Mikkelsen! Løgmaður næstformaður!

Tað er ongín so naivur, at ikki einhvør kann stiggja, (ekkióð hoyrist líka frá Keypmannahavn), at tann veruliga átlanin er, at Fiskasølan við Poul Mikkelsen

yvirtekur »Fiskavirking«. »Det må ikke ske«.

Samandrag:

Fyri at fáa eina nýggja reglugerð fyri Framtaksgrunnin skjótast gjørligt, er »nýval« ella nýggi samgonga, um tað kann loysa spurningin »Framtaksgrunnurin!»

Vágbingar

Her er so einasta vón um, at ex. Polarfrøst letur upp, so tað bliva livilig kor, eisini í sunnara parti í Suðuroy.

Løgtingsmenn

Nú tingið kemur saman hava tit ikki ráð at viðgera eina fíggarilóg, sum ikki hongur saman, men at viðgera ta aktuella støðuna, »sum hon er nú«.

Vágur 6. oktober 1996
Thormod Nielsen